

222175

Biblioteca Populară  
**MINERVA**

No. 21

RĂZBOIUL  
**ROMÂNILOR**

Pentru Neatârnare

Vol. II

Ediția II-a

**15  
BANI**

EDITURA INSTITUT GRAFIC  
**MINERVA**  
BUCUREȘTI

1908

BIBLIOTECA POPULARĂ  
«MINERVA»

No. 21

RĂZBOIUL  
ROMĂNILOR

Pentru Neatârnare

↔ VOLUMUL II ↔

BUCUREȘTI

Editura Institut. de Arte grafice și Editură „MINERVA”

SOCIETATE ANONIMĂ

B-dul Academiei 3,—Str. Edgar-Quinet 4.

1908

222175

---

TOATE DREPTURILE REZERVATE

---

BCU Cluj / Central University Library Cluj



# Războiul Românilor pentru Neatârnare

(Urmare din No. 20).

---

## VI. — Alte încercări între Români și Turci la Dunăre.

De la declararea războiului între Români și Turci, lupte mai serioase se începuseră la Dunăre. Ciocnirile sunt dese. Turcii într'una bombardau cetățile noastre când găseau timpul nemerit; căutau să treacă pe teritoriul nostru și să facă prădăciuni. Incercările lor, însă, erau zadarnice. Artileria și infanteria noastră răspundeau cu bărbăție la aceste amenințări. Turcii, ba se apropiau în bărci, ca să surprindă pe Români, ba trimeteau vapoare de soldați în fața cetăților române, ca să le ardă, dar totdeauna iscusința armatei noastre nu le-au dat răgaz.

Așa în zilele de 13 și 14 Mai, în mijlocul nopții, maiorul nostru de flotilă Murgescu împreună cu doi ofițeri ruși

întreprinseră cu șalupa română «Rându-nica» un atac contra vaporului de rebel turc «Seife». Cu tot focul tunurilor cuirasatului turcesc, ofițerii noștri izbutesc ca prin o torpilă să se apropie de vapor și-l loviră cu așa putere, în cât îl sparseră și-l afundară în fața Măcinului. Turcii erau foarte încurcați în fața acestei perderi.

În ziua de 16 Mai, două mari vapoare turcești înaintau înspre Rahova, dar unul din ele fu ochit așa de bine de un sergent al nostru, în cât printr'o lovitură de tun îi rupse helicea, ș'astfel fură nevoite amândouă, unul trăgând pe celalalt, să se reîntoarcă sub focul artileriei și puștilor noastre.

Un alt foc fu deschis de Români în fața Vidinului, după ordinul Domnitorului nostru. Turcii răspund. O bombă cade și se sparge chiar lângă Domnul nostru. «*A! Asta-i muzica ce-mi place*» strigă Domnitorul nostru, ridicând chipiul și salutând bomba inamică. Un «ura» puternic se auzi din piepturile tuturor

oștenilor, iar muzicele intonară imnul național.

La Vidia se află Osman-pașa care caută prilejul de a trece Dunărea. De aceia comandantul armatei noastre, caută să întărească cât mai mult această parte a țării noastre din fața Vidinului.

### **VII.— Trecerea Rușilor peste Dunăre. Rolul armatei noastre în război.**

La 10 Iunie, după întârzierea de 2 luni de la declararea războiului între Ruși și Turci un corp de armată rusească trecu Dunărea între Galați și Brăila, și înaintă spre Dobrogea până la valul lui Traian. Puțin după aceia alte trupe ruse trec Dunărea pe lângă Zimnicea la Șiștov, pe care îl cuprind și încep lucrările pentru construirea podului, pe care să treacă apoi grosul armatei rusești. Cu această ocazie au primit un mare ajutor din partea noastră, căci lucrările podului erau apărate de focul artileriei Române. După construi-

rea podului trupele ruse începură înaintarea lor în Bulgaria pe la Șiștov. Armata noastră, ca să ușureze trecerea Rușilor și înaintarea lor, căută să atragă atențiunea Turcilor în alte părți, bombardând cetățile turcești. Astfel, Românii deschid un foc asupra Rahovei, pe care o ard. Tot ast-fel fac și la Vidin, unde după o încăerare de câte-va ciasuri încetează focul.

Armata rusă trecuse în Bulgaria. În fața acestor lucruri, care va fi rolul României? Vor trece și Românii dincolo, și vor lua ofensiva sau vor rămâne locului? — Părerea tuturor erà, ca Românii să treacă în contra Turcilor. Erau unii — ș'aceștia tot în interesul ce purtau țării —, cari erau de părere, că armata noastră să stea în defensivă, să nu înainteze în contra inamicului, căci nu se știe — ziceau dânșii — care va fi soarta războiului. Așa, că în cazul când Rușii vor fi învinși, situația țării noastre erà în pericol. Totdeodată mai trebuia o înțelegere cu Rusia în această privință. Trebuia să se știe, cum vor

luptă, la un loc, ca aliați, sau fiecare armată pe a sa proprie răspundere ?

### VIII.— Trufia Rușilor.

Guvernul nostru, făcuse demersuri pe lângă cel rusesc, ca să-și arate dorința de a coopera la acțiunea armatei rusești peste Dunăre, și pentru ca să stabilească condițiunile, în cari această conlucrare ar fi cu putință.

La această cerere a Românilor, Rușii răspundeau cu trufie. Dar nu le-a ținut mult această trufie... Pe dealtă parte, proclamarea independenței României nu cam plăcea Rușilor, cari erau deprinși a trata aceste mici state ca pe niște vasale, cari să le servească numai la vreme de nevoie.

La cererile drepte ale guvernului român, i se răspunde printr'o notă rusească care spuneă între altele:

«M. S. Impăratul ținând seamă de împrejurările politice în mijlocul cărora se face mersul armatei sale în contra Turciei și de mijloacele de cari ea dis-



pune, *nu invită* pe România la o cooperare peste Dunăre, dar că, dacă guvernul român, voeste să întreprindă o asemenea expediție pe propriile sale cheltueli, pe rizicul și pericolul său, ea nu s'ar putea face decât cu condiția absolută a unității de comandament superior, care ar rămâne în mâinile generalului cap al armatei imperiale.

*Rusia nu are nevoie de concursul armatei române.*

«Forțele, pe cari le-au pus în mișcare, ca să combată pe Turcia sânt mai mult de cât îndestulătoare pentru ajungerea acestui scop înalt, ce împăratul și-a propus începând războiul actual. De altă parte, siguranța exterioară a României nu o obligă câtuși de puțin, să atace pe Turcia. Dacă prin urmare, guvernul român, din motive personale de o natură diferită și pe care nu vrea să le desvăluie, dar care rees destul de clar din limbajul presei locale, crede, ca o obligațiune a sa de onoare, să în-

treprindă o acțiune ofensivă contra imperiului Otoman, această acțiune nu trebuie să jignească în nici un caz executarea planului general al marelor operațiuni ale armatei ruse, la umbra căroră numai și în mod exclusiv au putut fi puse bazele soartei viitoare a Statului român»..

Prin urmare nici o acțiune contra Turcilor; deci dacă armata română va lua ofensiva, să fie pusă sub ascultarea comandantului rusesc. Acest lucru ar fi fost nimicirea totală a ori-cărei influențe române. Așa dar, aceasta fiind propunerea Rusiei, firește că Românii au respins-o numai de cât. A venit însă timpul, când Rușii ne implorau, să mergem și să le dăm ajutor, după-ce trufașilor ținută își perduse cumpătul.

## IX. — Hotărârea Românilor.

Armata română trebuiă să se țină prin urmare în granițele țării noastre și să-și sporească măsurile de apărare.

Domnitorul nostru, din cartierul ge-

neral de la Poiana, unde sosise la 27 Iunie, conducea totul și da ordinele necesare pentru continuarea operațiunilor, cari constau în întăririle pozițiilor de la Dunăre, pentru a nimici or și ce încercare de năvală din partea Turcilor. Punctele cele mai însemnate de întărit erau la Calafat în fața Vidinului, cetate turcească foarte tare.

Turcii încetaseră or și ce ostilități în contra armatei noastre, căci acum aveau de furcă cu Rușii, care umpleau câmpiile Bulgariei.

Proclamarea Independenței României, cerea însă un sprijin sigur. Trebuie să fie apoi recunoscută. Dar pe ce bază ar fi fost ea recunoscută? Turcii pretindeau dreptul lor de suzeranitate în baza unui drept de cucerire cu armele. Trebuie neapărat, așa dar, ca tot cu armele în mână, să ne asigurăm și să impunem recunoașterea actelor noastre făcute de adunarea legiuitoare în ziua de 9 Mai. Trebuie să luăm o atitudine constrângătoare pentru Turcia. Momentul venise; era cel mai nemerit, pen-

tru-ca deplina Independență să fie consacrată și prin dreptul armelor. Atunci, după terminarea războiului, prin pacea care s'ar fi încheiat, nici o putere nu s'ar mai fi putut opune dreptului, ce ni l'am câștigat.

Deși nota guvernului rus cătă să sfătuiască și chiar să impună Românilor starea lor pe loc, totuși națiunea română nu putea să o asculte. Eră timpul, ca să-și spună cuvântul pe d'antregul și nimeni nu o putea opri. Hotărârea tuturor Românilor eră una, ca armata noastră să treacă Dunărea și—în mod separat de Rusia—să se lupte cu Turcii. Domnitorul nostru și întregul Său stat major începuse lucrarea planului, ce aveau de urmat trupele noastre peste Dunăre; lucrările podului peste Dunăre pentru trecerea armatei începură. Se înființară noi regimente de dorobanți și artilerie: Domnitorul le împarte drapelul și iată ce le spune înainte de a trece Dunărea:

«Dându-vă drapelul corpului, vă încredințez onoarea României, pe care o

pun ast-fel sub scutul curagiului, devotamentului și abnegațiunei voastre.

«Pentru prima oară se prezintă solemnă ocazie d'a primi drapelul în preajma mergerei pe câmpul de onoare. Căutați a-l încunună cu'o glorie neperitoare.

«Nu uitați nici odată, că drapelul este simbolul Patriei; cea mai mare onoare pentru voi este de a vă da viața pentru a-l apăra și a-l păstra în mâinile voastre, făcându-l pururea să fâlfâie peste toate obstacolele, ce va învinge vitejia voastră.

Central University Library Cluj

## X. — Mersul armatelor ruse.

In timpul acesta armata rusă căută să-și întărească în Bulgaria pozițiuni, la adăpostul cărora, trupele să înainteze către ținta lor ideală de câte-va secole, orașul Constantinopole. Ei credeau, că armata turcească e așa de slabă și demoralizată, încât spuneau, că războiul ce-l purtau e mai mult o plim-

bare prin Balcani, de cât o adevărată luptă.

Armata lor fu împărțită în trei părți. Una sub comanda generalului Gurco, care formă centrul, ușor înarmată, aveà de scop a înaintă în Rumelia, a rupe linia de apărare a Turcilor și a deschide drumul către Constantinopole. O a doua coloană, sub comanda însuși a Marelui Duce Nicolae, comandant suprem al armatei ruse, formă stânga și aveà de scop a luà Rusciucul din mâinile turcilor, cari se întăriseră acolo. În sfârșit a treia coloană, cu generalul Krüdner, formă dreapta și aveà de scop apărarea armatei de centru, care înaintă. Rezervele erau puse sub comanda generalului Zofof, și erau strânse lângă Dunăre, și chiar pe teritoriul nostru.

La început Rușii n'au întâmpinat mare rezistență, ceia ce întăria și mai mult credința comandantului lor asupra slăbiciunei, în care se aflau Turcii. Se înșelau însă amarnic generalii ruși și în curând aveau să se convingă de contrariul.

Coloana generalului Gurco înaintează, trece înspre Sud, ocupă Târnova, care devenise cartierul general al armatei ruse; trece Balcanii și ajunge în Rumelia, fiind într'una încununată de succese.

În acest timp, Osman-Pașa, marele strateg turc, ese cu trupele sale din Vidin și înaintează spre răsărit, spre a se arunca asupra coloanei drepte rusești, care era foarte rău apărată. Românii, cari numai decât observară aceasta, înștiințară pe marele Duce. Acesta dădu ordine generalului Kründer a împiedica înaintarea Turcilor.

## XI. — Atacul Nicopolei.

Generalul Krüdner, la vestea de apropierea Turcilor, înaintează asupra lor trece pe lângă Plevna, pe care o lasă, descoperită, comițând cea mai mare greșală, și atacă cetatea Nicopole cu o armată de 25000 de oameni. Deși Rușii s'au lăudat mai înainte, că n'au nevoie de Români, totuși acum se rugau de

Domnitorul nostru, să le dea ajutor la atacul Nicopolei. Românii le dau ajutorul cerut, cu prisosință, conlucrând prin focul artileriei noastre de pe malul stâng al Dunărei, de la gura Oltului, la atacul cetății turcești. După o bombardare teribilă din două părți, Turcii fiind respinși din toate părțile, bine înconjurați în cetate, primesc asaltul armatelor inamice. Hasan-Pașa, guvernatorul și comandantul trupelor turcești, văzând că nu-i nici o scăpare, nemai putând opune nici-o rezistență, se predă cu toți oamenii săi și cu toate munițiunile în mâinile Rușilor. Rușii s'au arătat foarte recunoscători Românilor, imediat după încetarea luptei, pentru ajutorul mare, ce aceștia le-au dat. Perderile armatei imperiale au fost foarte însemnate. Românii n'au simțit mari pierderi.

## XII. — Infrângerile Rușilor la Plevna.

Osman-Pașa, pornind din Vidin, ajunsese la Plevna. Aci, în timpul când



armatele româno-ruse dădeau așaltul Nicopolei, marele general turc se întăria, depunând o mare muncă și grabă. Greșeală mare făcuse generalul rus, că trecuse pe lângă Plevna, o cetățuie foarte bine întărită din cauza pozițiunii ei naturale,— trecuse, deci — fără să o ocupe, Turcii au profitat mult de această greșală, care a costat zeci de mii de suflete, și s'ar fi vărsat mult sânge rusesc, dacă Românii n'ar fi sărit în ajutorul Rușilor.

Plevna era o poziție strategică din cele mai strălucite. Pentru cei ce apărau avea multe avantaje. Așezată într'un unghiu format din îmbucătura a două râuri, înconjurată de dealuri din toate părțile, valea în care era așternută această cetate naturală era foarte priincioasă pentru Turci. Osman-Pașa, îndată ce sosi aci și știind că armata rusă va căuta să-l preîntâmpine, după o muncă neobosită de câte-va zile puse de făcù întăriri sdravene, și își mai aduse oștiri în ajutor. Armata lui se urcă la 40,000 de oameni.

Generalul Krüdner, după victoria de la Nicopole, se îndreptă apoi cu o armată de 9000 de oameni asupra Plevnei. Această mică armată avea de luptat cu cei patru-zeci de mii ai lui Osman. Rușii, credeau că va merge ușor. Generalul Schilder-Schuldner, care conducea lucrările în fața Plevnei, ordonă la 7 Iulie bombardarea cetății, care ținu până seara. La 8 Iulie, în zori de zi, încep iarăși luptele artileriei din amândouă părțile vrăjmașe. Infanteria rusă reușește a scoate pe Turci din șanțuri, și înaintează pe străzile Plevnei. Cavaleria, pe d'altă parte, împreună cu artileria atacă înălțimile de lângă Grivița. Când credeau însă, că totul merge strună, văd cu amărăciune, că au fost trași de Osman-Pașa într'o mare cursă. Din toate casele, acoperămintele, curțile, soldați turci, bine pregătiți se năpustesc de odată asupra Rușilor și îi măcelăresc. Rușii, încurcați, fugeau care încotro apucau. Au perit 74 de ofițeri și 3000 soldați ruși în acest atac. Insuși un general și mulți ofițeri supe-

riori și-au găsit moartea. Stradele Plevnei erau pline de cadavrele și sângele celor căzuți.

Această biruință reînviă toate sufletele adormite ale Turcilor, cari de acum încolo vor da probe de vitejie în tot cursul resbelului. Turcii încep să facă mari pregătiri. Popoarele musulmane încep să fie puse în mișcare. O mare armată se formase, care eră trimisă în ajutorul lui Reuf-pașa, pentru a împiedică înaintarea coloanei lui Gurco spre Constantinopol. O adevărată mișcare militară și administrativă începu în Turcia. Toți generalii, toți guvernatorii, cari daseră probe de slăbiciune fură dați în judecata unui consiliu de resbel. Turcii începură a da probe, că nu uitaseră cu totul timpurile lor de mărire.

### XIII. — **A doua mare înfrângere a Rușilor.**

În fața acestei rușini pentru prea marea mândrie a Rușilor, comandantul suprem al Rușilor făcù mari pregătiri

spre a-și răsbună contra lui Osman-pașa. Armatele din Nicopole, mare parte din ele, se strânsară în fața Plevnei, din nou împreună cu celelalte armate ale generalului Krudner.

Dar nici Osman-pașa nu sta pe loc. Prin lucrări de întăriri de tot felul, prin șanțuri, el caută să și asigure și mai mult poziția Plevnei. Își mai spori numărul oamenilor prin primiri de noi ajutoare, ast-fel că aveă cu totul la 60.000 de soldați.

Rușii în număr de 35.000 și 180 de tunuri, puși sub comanda directă a generalului Krudner, încep la 18 Iulie al doilea atac asupra Plevnei.

În dimineața zilei de 18 Iulie încep atacurile artileriei ruse, la cari Turcii răspund. Apoi printr'o sfortare și o luptă de două ciasuri piept la piept, Rușii pun mâna pe satul Radișovo, de lângă Plevna. Incurajați de acest succes, Rușii atacă în pripă și înălțimele Griviței. Pătrund chiar în oraș, alungă pe vrășmaș în cealaltă parte a orașului, dar de o dată se văd loviți cu pu-

tere de focurile repezi ale soldaților turci, cari își veniseră în fire prin neîncetatele ajutoare ce primeau. Rușii sânt respinși, pierd pozițiunile câștigate cu mare vărsare de sânge. În această luptă 18 batalioane rusești fură distruse numai la atacul Griviței. Către seară Rușii se retrag, îngroziți fiind de urmărirea armatelor lui Osman-pașa.

Zece mii de Ruși pieriră la acest al doilea atac al Plevnei, iar perderile armatei musulmane erau mai nimic pe lângă a celor ruse. Turcii spun, că în această luptă au murit dintre ei numai 200, iar răniți au avut ca la vr'o 300 de oameni.

Atâta măcel pentru atacul unei cetăți așa de neînsemnate până atunci, îngrozise lumea creștină. Purtările musulmanilor au fost — ca de obicei — foarte barbare. Ți-eră mai mare mila, să vezi pe cei căzuți și rămași în mâinile lor. Erau chinuți și mutilați; bașibuzucii și Cerchezii își făceau — în furia lor — o plăcere din măcelărirea

celor ce le cădeau în mână. Groaza și jalea eră răspândită.

Aceste izbânzi produse în toată lumea musulmană mare bucurie, iar pe d'altă parte începeau să înflăcăreze și mai mult fanatismul mahometan, așa că la Constantinopol eră o mare activitate, se depunea multă muncă pentru a gonî cu desăvârșire din Turcia armata inamică.

#### XIV.— Disperarea Rușilor. Apelul lor la Români.

BCU Cluj

Armata rusă se descurajase cu totul, toate speranțele ei erau distruse. «Plimbarea prin Balcani» fusese prea greoaie și-i obosise prea repede. Căci nu numai la Plevna suferise înfrângeri, dar și aiurea: așa cam tot în acea vreme, pe când o parte a armatei se «plimbă» pe lângă Plevna, cealaltă parte condusă de generalul Gurco obosise și ea, căci a mers ce-a mers pân' la un timp, iar d'acolo au început să se înrăutățiască drumurile și nu prea-i plăcea ospitalitatea ce le-o da Turcii, așa că acum se

pripea, să-și caute drumul pe unde a venit. Invinși din toate părțile, starea Rușilor erà disperată.

Pe d'altă parte puterea Turcilor se măreà din ce în ce prin nouă adaoase de ajutoare; așa că pe la sfârșitul lui Iulie ei numărau mai bine de 250.000 de oameni, pe când armata rusă nu se urcà mai mult ca la 170 de mii. Împăratul, cu fruntea încrețită de griji, porunci, să se mai strângă în Rusia încă pe atâta armată, câtă aveà pe câmpul de luptă, pentru ca apoi să încerce cu isbândă soarta armelor. Dar aceste nouă ajutoare nu puteau să ajungă în Bulgaria, decât peste două luni, și Rușii aveau nevoie numai decât de oameni, căci nu puteau sta locului și să aștepte să fie atacați de armata vrășmașă.

Atunci comandantul rus s'a gândit la Români. Incepuse Rușii să mai lase din prea marea lor mândrie ce-o aveau la început. Chiar de pe timpul, când Rușii ocupau Nicopole, simțiau nevoie de trupe noi, cu cari să facă față nouilor lupte. Ei voiau, să-și retragă trupele

din Nicopole, și să le adauge la grosul armatei, care să dea atacul Plevnei. Dar garnizoana Nicopolei trebuia bine păzită, căci în ea se aflau prizonieri Hasan-pașa cu 6000 de Turci. Atunci comandatul armatei ruse face o primă cerere comandatului diviziei române din fața Nicopolei, ca să vină cu armatele noastre, să ocupe Nicopole și să conducă pe prizonierii turci peste Dunăre, pentru ca apoi să fie expediți în Rusia. Comandantul diviziei noastre, firește, respinse această cerere, de oare-ce ea nu venia delă Domnitorul nostru; iar armata română nu putea să se miște fără ordinul Domnitorului nostru, și comandantul ei suprem. Iar Domnul nostru declară, că armata română nu va trece Dunărea, pentru a se pune în serviciul celei ruse, ci — dacă o va trece — va lua ofensiva — separat de Ruși — pentru a se război cu Turcii.

Atunci Rușii, prin însuși glasul Împăratului, făcură din nou rugămintele Domnului nostru, însă nu fură ascu-



tați. Vedeau acum Rușii, că armata noastră le este de foarte mare ajutor și căutau, să o aibă la dispoziția intereselor lor. Domnul nostru, însă, cu mare interes pentru țară, și cu mare demnitate, nu putea lăsa, să se distrugă și să piară Românii pentru foloasele altora, nici, să se laude alții după urmele vitejiei armatei române.

Înfrângerea mare suferită de Ruși la 8 Iulie, îi fac, să încerce încă odată un apel către Români pentru a ocupa Nicopole. Domnitorul nostru, după ce s'a gândit încă puțin timp asupra stării lucrurilor, primii cererea Rușilor, dar cu o condiție: Românii vor ocupa Nicopole, însă nu vor îndeplini cealaltă propunere servilă pentru armata noastră, adică să escorteze, să conducă sub paza lor prizonieri turci în țara rusească.

Așa, că la 17 Iulie o parte a diviziei române de sub comanda generalului Manu trece Dunărea, în bărci, ocupă Nicopole și înfige tricolorul român asupra cetății.

## XV. — Apelul disperat al Marelui Duce către Domnitorul nostru.

Am văzut, cum Rușii la 18 Iulie au suferit a doua groaznică înfrângere înaintea Plevnei. Atunci, generalul rus Krudner cere din nou ajutor comandantului diviziei române, generalul Manu; iar acesta le răspunde, că nu poate face nimic fără învoirea superiorului său, fără voia Domnului nostru.

Atunci, Marele Duce Nicolae, fratele țarului și comandant suprem al armatei ruse, disperat de înfrângerile suferite și în neputință de a mai ține piept dușmanului, adresează Domnitorului nostru următoarea depeșă :

Altetei Sale Domnului Carol.

La Cuartierul general-Poiana.

*Turcii, grămădind, cele mai mari mase la Plevna, ne nimicesc. Rog, să faci demonstrațiune puternică și dacă e posibil trecerea peste Dunăre, pe care doriai s'o*

*faci între Jiu și Corabia. Această demonstrațiune este neapărată pentru a înlesni mișcările mele <sup>1)</sup>.*

NICOLAE.

Aceasta erà ultima speranță a Marelui Duce în grelele momente, în cari se află.

Iată cum, Rușii, cari făcuseră atâta gălăgie pe socoteala puterii și vitejiei armatei lor, cari respinseră cererea noastră de a lucra împreună pe câmpiile Bulgariei, cari nici nu ne luau măcar în seamă, — iată-i — siliți și reduși a se smeri în fața acelora, de care se lăudau înainte, că n'aveau nevoie. Acum

---

<sup>1)</sup> Trei-zeci de ani de domnie a lui Carol I vol. I. Acesta e adevăratul text al telegramei. În unele descrieri ale războiului din 77/78 acest text e falsificat în sensul unei mai mari disperări din partea Rușilor. Ce, această telegramă, așa cum o dăm aci nu-i destul de mulțumitoare, nu arată îndestul umilirea Rușilor față cu marele lor pretenții de mai înainte?... Nu-i frumos, nici bine nu-i, de a falsifica adevărurile istorice, mai ales că nu aduc nici un folos, ci amăgire. Această observație o face și D-l Titu Maiorescu în «Discursuri parlamentare» Vol II.

aŭ văzut ei, că dacă armata română ar fi fost la un loc cu cea rusă, forțele aliaților fiind superioare celor turcești, n'ar fi pățit, ceia ce au pățit, ba mai mult: ar fi nimicit toate încercările de apărare ale Turcilor. Dar acest gând le-a venit prea târziu. Trufia lor trebuia pedepsită; și a fost pedepsită cu prisosință.

## XVI. — **Alianța ruso-română. Onoarea dată Românilor.**

În fața acestui pericol, ce amenință din nou soarta creștinătății și a națiunilor supuse Imperiului Otoman, România nu putea rămâne indiferentă. Dacă Turcii ar fi învins, atunci vai de acele populațiuni. Groaza și măcelul Bașibuzucilor și a Cerchezilor s'ar fi repetat cu o mai nespusă urgie asupra bieților creștini. Atunci cruzimea musulmană putea să-și dea drumul la adăpostul dreptului de cucerire; durerea ar fi intrat din nou în casa creștinului. Robit din nou, nici datinele, nici cre-

dințele, nici familia creștinului, nimic n'ar fi rămas expus la cea dintâiu dispoziție de măcel a barbariei musulmane.

Chiar noi Românii, puteam fi în mare pericol, căci armata rusească fiind silită să se retragă, războiul s'ar fi strămutat pe pământul nostru. Și știe or și cine, ce va să zică furia unui războiu, și mai ales urgia turcească după vr'o învingere. De aceia Domnitorul nostru se grăbește a da ajutor Rușilor. Știm, că li s'a mai dat ajutor la atacul Nicopolei, iar pe urmă chiar o parte a trupelor noastre de la Turnu-Măgurele au trecut Dunărea și au făcut mare bine Rușilor, ocupând Nicopole.

La 20 Iulie, după groaznica înfrângere a Rușilor la Plevna, Românii le dau nouă ajutoare, trimetând peste Dunăre restul diviziei, ce se mai află la Turnu Măgurele în cap cu generalul Manu. Prima grije a Domnului nostru eră, ca să asigure pozițiuni bune armatei ce trecea în Bulgaria. El cată a întări bine pe Români în fața cetății Nicopol, căci presimțea că Turcii, după victoria de la Plevna,

vor porni contra Românilor pentru a-i gonii din cetate. În acelaş timp încep şi lucrările pentru construcţia podului. Trupele noastre erau primite cu mare bucurie de populaţiunile slave din Bulgaria, care vedeau în Români încă o speranţă pentru salvarea lor. Iar în rândurile soldaţilor noştri mare eră entuziasmul; venise timpul mult dorit de ei, ca să-şi arate întreaga vitejie, ce-şi puneau, în serviciul patriei şi creştinătăţii. În acest timp, Împăratul Alexandru şi Marele Duce, comandantul armatei ruse, doriau, ca să se întâlnească cu Suveranul nostru, pentru a consfinţii pentru totdeauna alianţa ruso-română. De aceea Domnul nostru trecu în Bulgaria şi merse de se întâlni cu Suveranul tuturor Ruşilor la cuartierul general al armatelor ruse, la Gorni-Studena. La 15 August Domnitorul Românilor fu primit cu mare cinste şi multă căldură de toţi Ruşii. Şi nici nu se putea altfel căci acum Românii le veneau în ajutor. După mai multe convorbiri între capetele încoronate asupra soartei răs-

boiului, Marele Duce întrebă pe Suveranul nostru, dacă are intenția de a comanda El însuși armata română. «*Se înțelege de la sine*», răspunse Domnitorul nostru. Atunci Marele Duce, comandant suprem, căută a convinge pe Domnitorul nostru, că ar fi greu acest lucru, «căci Principele Carol n'ar putea fi pus sub comanda unui general rus» — «*Firește, că nu*» a răspuns Domnul Românilor, «*însă zece generali ruși ar putea fi puși sub ordinile mele*». Atunci Impăratul Alexandru oferi Domnului nostru comandamentul tuturor trupelor rusești, care împreună cu cele române vor opera în contra Plevnei sub numirea de armata de Vest.

Onoarea, ce se da României, de a conduce atacul contra dușmanilor sigilă și mai mult actul cel mare, ce cu câțva timp înainte făcuse Adunările noastre legiuitoare. De acum, dreptul armelor, dreptul de cucerire punea la adăpost or și ce încercare vrășmașă de a ne știrbi vr'una din prerogativele noastre naționale.

**XVII. — Starea armatelor noastre.  
Patriotismul tuturilor Românilor.  
Bunătatea Doamnei noastre.**

De cum au călcat trupele noastre pe pământul Bulgariei, Rușii încep a-și veni în fire. Suveranul României eră primit în toate părțile cu mare admirațiune. De la Impărat și până la ultimul soldat frunțile lor se înseninau, când ascultau încurajătoarele și pline de înțelepciune cuvinte ale inimosului nostru Domn.

Armata noastră, care mai înaintea eră considerată de străini, ca o simplă «adunare de țărani fără nici o instrucție militară», a produs o mare uimire printre cei ce n'o mai văzuse. Disciplina, ce domnea într'înșă curajul și entuziasmul, ce-lă rătau soldații români, ținuta demnă și frumoasă, îmbrăcămintea în bună stare, toate acestea făceau, ca să se ațintească spre Români privirile tuturilor.

Eră și mare la număr, pentru acel timp, armata română, care trecea Dunărea; căci se compunea din 52.340 de oameni cu 11.916 cai și 180 de tunuri,



aşa că erà destul de însemnată pe acele vremuri. Toate trebuinţele armatei, ca proviziuni pentru hrană, material de rezbel, totul erà bine pregătit şi gata la or-ce moment. Serviciul sanitar al ţării, înfiinţat sub înnalta priveghere a prea bunei noastre Doamne, erà de asemenea bine pregătit.

Ajutată de toţi Românii, de la mic şi pân'la mare, fie cu braţele lor, cu bunurile lor, sau măcar încurajată prin cuvinte, armata română porneà cu încrederea, că va dà dovezi de vitejie, care va atrage privirile lumii asupra noastră. Femeile chiar, părăseau căminurile lor, pentru a dà ajutor, celor ce nemuritori, vor cădea în timpul răsboiului. Şi cum nu s'ar fi pus în mişcare toate inimile, când însă-şi soţia mândrului nostru Domn, Soverana noastră, a cărei inimă e atât de mare — când — cântătoarea ţării noastre se plecà la capul rănitului, îl îngrijeà şi-i alină suferinţele prin cuvinte înnălţătoare şi de mângâiere ? Cum să nu se încâlzească chiar inima celui mai rece şi indiferent, cum să nu se unească cu toţii în acelaşi gând şi suflet,

când România era chemată, să dea probe, că e la înălțimea demnității, ce voi să aibă?...

Ce zile frumoase sânt acelea, în care inima și cugetul tuturor se împreunează, pentru atingerea unui ideal sfânt, ideal dătător de viață!

Iar noi, azi când ne reamintim acele vremuri — scumpe și rare în istoria națiunilor — nu trebuie să ne îndepărtăm gândurile noastre de la ele, ci să căutăm a ne întipări cu evlavie în minte pildele date de făuritorii vieții noastre naționale.

---

## PARTEA III-a

# TRECEREA DUNAREI. MARILE LUPTĂ.

---

### I. — Românii încep trecerea. Incercarea lui Osman de a eși din Plevna.

Incă din luna Iulie începuse lucrările podului peste Dunăre, pentru trecerea trupelor noastre. Cu toate că vremea eră urâtă și nefavorabilă pentru înlesnirea lucrărilor necesare, totuși activitatea neobosită și devotamentul pus în serviciul cauzei ideale a Românilor, învinse toate piedicele naturale. Podul se terminase repede, ast-fel că armata română începuse să se pregătească a pune piciorul pe pământul inamic.

De pe la 12 August trecerea se pornise și se continuă în zilele următoare. Comandatul armatei române își făurea planul, ce eră de urmărit pentru a ajunge la bune rezultate. Așa, primele

trupe și apoi cele următoare, de îndată ce treceau, erau așezate în pozițiuni sigure contra vrăjmașului și în acelaș timp serveau ca apărare pentru trecerea restului trupelor. În acest îndoit scop armata noastră ocupase linia râului Vid, precum și înălțimele și platourile din marginea dreaptă a Vidului până se puneau în legătură cu trupele ruse din Tristenik și Karagaci-Bulgarschi. Alte trupe erau așezate între râurile Isker, Vid și fluviul Dunărea pentru a fi la siguranță de vr'un atac neprevăzut din partea Turcilor. Se făcuseră recunoașteri de patrulare române până în depărtare și apoi se pun în directă legătură cu trupele ruse din apropiere.

Între acestea veni vestea, că Turcii căutau să iasă din cetate, pentru a pune pe fugă armata rusă din apropiere. Această eșire din Plevna mai avea de scop de a căuta să împiedice trecerea Românilor pe podul de la Corabia — Siliștioara. Armatele noastre dintre Vid și Isker, fiind înștiințate, au luat îndată măsuri de apărare.

La 9 August făcuseră ei o primă încercare, de a eși, dar văzură, că erau înconjurați de toate părțile. În sfârșit peste câteva zile ei es din întăriturile lor de la Radișovo și se îndreptează spre răsărit către satul Pelișat, ocupat de trupe ruse. Turcii dau atacul și gonesc pe Ruși din Zgalnice, sat la răsărit de Plevna și înaintează spre Poradim. Dar după trei ciasuri de luptă, Turcii sânt respinși și nevoiți a intra din nou în Plevna. Pe semne că nu le-a fost lor dat, să mai poată eși din acest mormânt, ce și-l săpaseră singuri. Așa dar planul Turcilor de a eși din Plevna nu izbuti.

## II. — Trecerea complectă a trupelor române peste Dunăre. Ziua de 20 August 1877.

Domnitorul nostru, după vizita ce făcuse Impăratului la Gorni-Studena se înapoiă în țară și merse la Corabia. Aci strânse pe toți sfetnicii săi și pe marii generali, le descrise situația armatei

ruse și își expuse planul de luptă al Românilor. Domnul nostru, cu priceperea-i militară neîntrecută, căută, ca armatele române să meargă la sigur. iar în caz de vr'o neisbândă, să se poată retrage cu ușurință și fără pierderi. Pentru acest sfârșit, el ordonă trupelor române, să ocupe valea Vidului, o pozițiune strategică.

În ziua de 20 August 1877, după ordinile Suveranului, trecură Dunărea și trupele de rezervă.

Ziua de 20 August a fost o zi mare și frumoasă pentru națiunea română, căci armata noastră întreagă trecea Dunărea și înaintă în contra vrăjmașului, spre a-și face datoria către patrie. În fața a o mulțime de lume, în fața miniștrilor și a altor mari autorități, cari venise să ia parte la această solemnitate, episcopul de Râmnic împlinește serviciul divin, rugând pe D-zeu, pentru victoria Românilor.

Nici-odată Românul n'a plecat în război mai înainte de a se ruga lui D-zeu, căci «Nimic fără D-zeu» e deviza lui.

După terminarea serviciului religios, inimile tuturor tresăltau de bucurie; a Tot-Puternicul nu putea, de cât să le ajute în câștigarea sfintei și dreptei lor cauze.

Domnitorul nostru trecu printre rândurile soldaților, îi îmbărbătă, și înainte de a pune piciorul pe pământul vrăjmașului, iată ce le spunea:

Oșteni!

«A trecut anul de când lupta de peste Dunăre, între Turci și creștini, pune în primejdie hotarele noastre. Pentru a le apăra, țara a făcut apel la voi. La glasul ei v'ați părăsit căminele, cu avântul oamenilor cari au conștiință, că de la devotamentul lor atârnă ființa statului român.

«Pe cât timp oștirile operau în depărtare și noi nu eram amenințați de năvălirile unor jefuitori, ne puteam ține numai în apărarea țărmurilor. Acum însă, resbelul se apropie de hotarul nostru, și dacă Turcii ar fi învingători, este învederat, că ar năvăli cu toții asupra țării, aducând cu dânșii măcelul, prădarea și pustiirea.

«In această pozițiune. ca să scăpăm țara de sălbăticiile năvălitorilor, este de datoria noastră a merge, să-i combatem pe chiar tărâmurile lor.

«Ostași români! voi știți cât de mult a suferit patria noastră în timp de peste 200 de ani, în cari ni se răpiră mijloacele de a mai apăra bărbătește pe câmpul de bătae drepturile ei. Astăzi aveți ocaziunea d'a arăta lumii din nou vitejia voastră și Europa întreagă stă cu ochii țintiți spre voi! 'Nainte dar, cu inima românească și lumea să ne judece după faptele noastre.

«Reîncepem azi luptele glorioase ale străbunilor alătura cu numeroasele și bravele armate ale uneia din cele dintâi puteri din lume. Armata română, de și mică, se va distinge, sânt sigur, prin bravura și disclipina ei. Ea va redă ast-fel României rangul ce a avut altă dată și care i se cuvine între națiunile Europei.

«Aceasta este și credința augustului Imperat al tuturor Rusiilor. De aceia nu numai Români vor lupta alături



cu Rușii pe același câmp și pentru același scop, dar încă comanda superioară a ambelor armate despre Plevna, îmi este încredințată mie. Aceasta este o onoare, care se răsfrânge asupra țării, asupra voastră.

«Faceți dar să fâlfâie din nou cu glorie drapelul românesc pe câmpul de bătae, unde strămoșii noștri, au fost secolii întregi, apărătorii legii și ai libertății.

«'Nainte dar, ostași români, 'nainte cu bărbăție, și în curând, vă veți întoarce în familiile voastre, în țara voastră, liberă prin voi înși-vă, acoperiți de aplauzele întregii națiuni».

Și în strigăte de «ura», în sunetul imnurilor patriotice ale muzicelor, oștirea română înaintă în frunte cu Domnitorul nostru. Toată țara de acum eră cu gândul dincolo, pe câmpiile Bulgariei. Iar de acolo, Domnitorul nostru adresează către națiunea română un manifest, în care expune întreaga situație a țării, nevoia și consecințele războiului pentru țara noastră.

Nu trebuie nici de cum, să dăm uitării cōprinsul acestui manifest și de aceea îi dăm citire mai jos.

### III.— Manifestul Domnitorului către națiunea română.

*Români!*

«După două secole de slăbiciune și de înjosire națională, voi, astăzi, ați reluat arma în mână. Oștirile țării au trecut Dunărea!

«Punându-mă în fruntea apărătorilor drepturilor și independenței patriei, simt trebuința de a-mi împărtăși cugetările și speranțele cu națiunea, care mi-a încredințat destinele sale.

«Intrând în Bulgaria, noi intrăm în partea activă a unui rebel pe care nu l-am dorit, nu l-am provocat, pe care cu toți, am căutat să-l deturnăm, dar pe care, o dată fiind nevoiți a-l primi, vom ști a-l purta cu curajul și satornicia unui popor, care are conștiința drepturilor sale, care are virtutea de a le susține.

«Incă pe când au început neînțelegerile politice între Imperiul Rusiei și între Poarta Otomană, neînțelegeri, cari până în sfârșit aveau să provoace în Orient resbelul de față, îngrijindu-ne de complicațiunile și nenorocirile ce cearta între puternicii noștri vecini avea să aducă asupra țării noastre, și Guvern și Camere am stăruit pe lângă toate marile puteri europene, ca să aflu mijlocul de a chezașui României, pe timpul marelui conflict, drepturile unei binefăcătoare / neutralități, pe care ele ni le asiguraseră în timpul păcii.

«Din nenorocire, stăruințele noastre au rămas zădarnice. Marele puteri nu s'au crezut în pozițiune de a ne feri dânsese de pericolele unui războiu, pe care noi singuri încă mai puțin îl putem depărtă de la hotarele noastre.

«Cu toată prudența ce, Guvern și națiune, am arătat în aceste îngrijitoare împrejurări, și aceasta numai și numai că doar am putea a ne feri de a fi învăluiți în conflictul oriental, Poarta nu a voit să ție seamă de gre-

utățile pozițiunii României și întâele ei loviri au fost îndreptate în contra noastră!

«Ea a bombardat orașele noastre deschise, a făcut goană vaselor noastre de comerț până înăuntrul porturilor noastre, și spre a le desființa cu mai mare iuteală a întrebuintat până și petroleul; ea ast-fel a nemicnit comerțul nostru maritim și fluvial. Satele noastre, holdele și averea populațiilor noastre dunărene, au fost date pradă rapacității Bașibuzucilor și Cerchejilor; sute de oameni nevinovați și nearmați au fost parte luați în robie, parte uciși și mutilați; în fine, un războiu de cruzime și de barbarie s'a întins asupra țărmurilor noastre de la Calafat pân' la Marea Neagră.

«In fața acestei dureroase stări de lucruri, Corpurile noastre legiuitoare s'au rostit în unicul mod potrivit cu demnitatea, cu drepturile și cu interesele țării. Am rupt vechile legături rău deținute cu Inalta Poartă, am proclamat independența absolută a Ro-

mâniei, și la loviturile ce ni se adre-  
sau în mod neleal și barbar, am răs-  
puns printr'o francă declarație de război.

«Au trecut de atunci mai mult de  
trei luni. Doritori de a cruța țara cât  
se va putea mai mult de relele răs-  
boiului, am căutat în tot acest inter-  
val de timp a ne ținea în defensivă, a  
ne mărgini numai în a apăra hotarele  
noastre, cu toate că devastările și  
cruzimile de-alungul Dunărei din zi în  
zi au luat proporțiuni mai întinse!

«Poate le răbdăm, fiind-că sperăm că  
războiul izbucnit între Rusia și Turcia  
va ajunge la un curând sfârșit, fiind-că  
credeam că moderațiunea arătată de  
noi ne va crea titluri precumpănitoare  
la regularea condițiilor păcii de că-  
tre marile puteri europene.

«Din nenorocire însă, războiul de din-  
colo de Dunăre se prelungește peste  
așteptare; acest războiu capătă din par-  
tea Musulmanilor un caracter din ce în  
ce mai înverșunat și mai fanatic în con-  
tra Creștinilor; și într'acest timp soarta  
României din zi în zi se înăsprește mai  
mult.

«Dacă Europa întreagă, din cauza războiului, suferă stagnațiune mai în toate ramurile activității sale economice, apoi, mai cu dinadinsul, România încearcă toate anevoințele acestui război, căci putem zice că, prin pozițiunea noastră geografică, noi îi și purtăm mai toate sarcinile. De aceea pe nimenea efectele dezastroase ale luptei nu ating mai mult de cât pe țara noastră.

«Și așa chiar, stând cu arma la braț, pe când numai oștirile imperiale ruse ar continua a susține lupta sângeroasă, nu este mai puțin adevărat că tot pământul nostru ar suferi mai mult, fie în avuția publică, fie în avuția particulară.

«Cu cât această stare de lucruri ar deveni mai înfricoșată, când armatele turcești s'ar vedea în lesnicioasa pozițiune de a lua ofensiva și de-a transporta teatrul războiului în însuși copriusul hotarelor noastre!

«Este dar de datoria noastră de a pune toate forțele noastre spre a împedica o asemenea teribilă eventualitate.

«Expuși a perde prin pasivitatea noas-

tră chiar și ceia ce mai posedăm, neavând nici o garanție că Turcia ar face o deosebire între războiul defensiv și între războiul ofensiv, datori a coopera pe lângă armatele imperiale ruse pentru-ca cu ori-ce-preț să grăbim finitul acestui războiu, acțiunea ne este reclamată de împrejurări, dictată de interesele noastre naționale și economice, imperios impusă de însuși simțimântul de conservățiune».

*Români,*

«Această dură extremitate, iar nu ambițiune personală, nu pofta de gloriă sau de cuceriri, ne scoate din pozițiunea defensivă. Bulgaria este pustiită; populațiunile ei creștine sânt date pradă cruzimii ordelor nedisciplinate ale Asiei; războiul de exterminățiune este declarat la tot ce poartă numele de creștin. Nu avem dar nici un temei de a crede că, mulțumită pasivității noastre egoistice, o soartă mai bună ar aștepta pe România, când această statornicie ar pune armatele turcești în putere de a călca pământul românesc!

«Intru cât timp vor stà în picioare cetățile turcești de la Adacale până la Măcin, păstrate nu spre a împedica treceri de armate străine, nu spre a ținea piept altor cetăți inamice, ci numai spre a bombardà orașele noastre deschise, spre a nemernici comerțul internațional și local de pe marele nostru fluviu ; întru cât timp un regim de umanitate și de legalitate nu va fi stabilit în Bulgaria, până când drepturile și demnitatea omului nu vor fi asigurate și Creștinilor din Turcia, România nu poate, nu are drept a se ști în pace, a se crede ferită de prezente și de viitoare catastrofe ! La înlăturarea acestor rele cari o amenință în toată ziua, în toată ocaziunea, la statornicirea în vecina Bulgarie a unei stări de lucruri reclamată de justiția și civilizația modernă, are dar și România datoria de a contribui pe cât îi comportă forțele și mijloacele ei. Aceasta i se impune de trecutul ei glorios, de interesele cele mai sacre ale prezentului, de asigurarea viitorului său !

«Și-apoi au noi Români nu suntem



Creștini, au interesele orientului nu ne privesc și pe noi. Au în marea chestiune a emancipării creștinilor răsăriteni n'avem și noi dreptul și datoria de a zice un cuvânt, de a da un concurs, de a cooperà la o mântuitoare soluțiune? Numai meschinul egoism, numai oarba pasivitate trebuie să fie politica națiunii noastre? Dar izolându-ne din marea luptă, dar nedând sprijin celor ce se bat pentru o cauză de umanitate și de dreptate, oare România, prin însăși aceasta, în ora pericolului, nu se desbracă de dreptul de a reclama concursu altora? Trebui-va ca pururea să ne rezimăm pe umerele altora și nici odată să comptăm pe propria noastră vitalitate?

Români,

«După stăruințele a trei generațiuni, după suferințele și sacrificiile părinților noștri și mulțumită generoasei protecțiuni a marilor Puteri europene, Statul Român s'a format. A sosit acum timpul ca acest Stat să dovedească și el Eu-

ropei, prin energia și abnegațiunea tuturor claselor societății sale, și mai ales brațul fiilor săi, că România are vitalitate, că ea are forțe proprii ale sale că ea are conștiința misiunii sale la gurile Dunărei, că are bărbăția de a o putea împlini!

«Puterile europene creștine au avut în destule ocaziuni de a aprecia că Românii știu a cumpăni aspirațiunile lor în marginile prudenței politice. Acum prin participarea armatei noastre, la războiu, prin valoarea și disciplina ei, a venit momentul să le dovedim că România este și poate fi un element inteligent și solid spre a contribui la întemeierea ordinei și stabilității în orient. Toate aceste considerațiuni de mare valoare sânt atâtea datorii pentru națiunea noastră, ca și noi să punem umărul, ca și noi să lucrăm împreună la curmarea unui războiu, care cu cât se va prelungi, cu atât mai mult va secă forțele noastre morale și materiale.

«Deci, pentru apropiata dobândire a păcii mult dorite, pentru întemeierea

solidă a drepturilor noastre de națiune și de sine stătătoare, pentru întărirea stimei și încrederii către noi a națiunilor străine invocând numele marilor noștri Domni eroi, odată energici apărători ai creștinismului în Orient, luând exemplul de la bătrânele noastre oștiri, cari în timpurile de glorie au preumblat triumfătoare drapelul române de la Marea-Neagră până la țărmurile Mării Baltice, noi am trecut Dunărea!

«Invocând pe D-zeu, în mâna căruia este soarta bătăliilor, bătrâni și tineri oșteni ai României, noi știm ce așteaptă națiunea de la brațul nostru. Domn ofițeri și soldați, noi ne vom face datoria.

Români.

*Alături cu drapelul Augustului Impărat al Rușilor, pe care stă scris : « Emanciparea popoarelor creștine din Orient » să înălțăm și noi drapelul nostru, care poartă semnul de viață de sine stătătoare, semnul de independență a Statului Român.*

«Iubirea cu care veți susține și îmbărbătă pe frații și fiii voștri, cari au trecut Dunărea spre a afirmă vitalitatea și forța României, va înzeci avântul și valoarea lor.

«Cu deplină, dar, încredere în concursul unanim și necurmat al tuturor claselor națiunii și în convingerea că vă veți îndeplini toți cu sfințenie, de la mic până la mare și în ori-ce împrejurare, datorile voastre către patrie, noi intrăm fățiș în luptă, înălțând vechiul strigăt cu care mai ades au învins părinții noștri:

«Inainte cu Dumnezeu, pentru țara noastră, pentru legea noastră!»

Dat în cuartierul nostru Domnesc la Poradim, la 27 August 1877.

CAROL.

#### IV. Pozițiunea armatelor aliate în fața Plevnei.

Până la 25 August armata română își ocupase pozițiuni din ce-în-ce în mai apropiere de Plevna. Așa partea cea mai înaintată a trupelor noastre eră la Verbița un sat la miază-noapte de ce-

tatea turcească. Aceasta erà diviziunea 4-a; divizia 3-a ocupase la spatele celorlalte satul Kalisovat-Riben. Iar divizia de rezervă veneà în urma celorlalte și ocupase Brislan și Kojulovce. Cavaleria noastră acoperea și păzia flancurile trupelor, iar o altă parte priveghea malul stâng al Vidului. În acest mod, partea de mează-noapte a cetății turcești erà bine păzită de armata română; toate legăturile vrășmașului cu Nicopole și Șiștov erau ast-fel tăiate. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Turcii, însă erau liberi și nesupărați dinspre miază-zi și apus. Puteau or și când primi ajutoare din miază-zi, de la Lovcea; cetate căzută în mâinile lor, după o înfrângere a Rușilor; iar spre apus aveau deschisă soseaua Plevna-Orhania. De aceia, Marele Duce, își strânse armata, porni mai întâi contra Lovcei, o coprinsă și apoi înaintă în fața Plevnei, punându-se în comunicație cu trupele aliate din fața Plevnei.

Armata de Vest, care lucrà la asediul Plevnei, pusă sub comanda Dom-

Domnitorului nostru se compunea din 65000 oameni, dintre cari 35000 de Români și din 390 de tunuri, dintre cari 108 erau române, și la 25 August seara era ast-fel așezate :

La mează-noapte, după cum am mai spus, erau așezați Românii în pozițiuni bine întărite. La miază zi și răsărit de Plevna erau așezate două corpuri de armată rusești, împărțite în diferite locuri..

Legătura dintre armate o făceau brigăzile de artilerie, cari erau așezate la flancurile trupelor. Așa, că Plevna era bine înconjurată din toate părțile de armatele aliate.

## V. Planul luptelor.

Înainte de a se da atacul asupra Plevnei, un mare consiliu de război se adunase la Radenița pentru a se consfătuți asupra luptelor ce trebuiesc date. Aci, se strânse, pe lângă Domnitorul nostru, statele-majoare ale armatelor aliate și începură discuțiunea asupra planurilor de urmat.

O mare deosebire de vederi a fost, încă de la început, între Ruși și Români. Rușii, cari văzând că trupele creștine s'au mărit prin venirea Românilor, și cari își închipuiau, că Turcii lui Osman-Pașa începuse să fie demoralizați în urma perderilor suferite la Lovcea și la Pelișat,—stat-majorul rus—susținea din răspuțeri ca armatele aliate să dea numai decât atacul Plevnei, și să înainteze în întăriturile Turcilor. Marele Duce nici nu se mai îndoia de victoria armatelor aliate, căci credea că Osman-pașa nu are nici măcar 40.000 de oameni în cetate.

Nu tot de aceeași părere cu a marelui Duce, eră Domnitorul nostru. Dânsul căută a convinge pe statul-major rus, că un atac energetic și imediat asupra Plevnei nu va răuși, de oare-ce nu se știe sigur, câtă oaste are Osman-Pașa. Și-apoi, Turcii în timpul acesta se întăreau într'una și aveau și avantajul moral, că aici mai învinsese odată pe inamic. Un atac de forță asupra acestei pozițiuni ar fi costat pe creștini zeci

de mii de suflete, așa că armata de Vest iar n'ar mai putea fi îndestulătoare pentru a-și urmări mai departe scopul, ce și l-a propus. Domnul nostru arată, pe toate căile posibile aliaților săi, că Plevna nu-i așa lesne de luat. Mijlocul cel mai nemerit de a lua Plevna, fără multe sacrificii — spunea Domnitorul nostru — este, să dăm preferință unui atac regulat și progresiv; a atacă sistematic prin lucrări de apropiere, întăriri de tot felul etc. iată adevărata cale, iar nu asaltul imediat, cum spuneau Rușii. Iar pe d'altă parte — spunea comandantul trupelor de Vest — trupele de față ale aliaților nu sunt absolut de loc îndestulătoare pentru un atac, așa cum îl voiau Rușii. Această tactică a Domnitorului nostru au înțeles-o, și i-au văzut marea ei valoare Rușii, dar prea târziu. În momentul de față Rușii susțineau morțiș, aceia ce e voiau.

Domnitorul nostru ar fi putut foarte bine, să se retragă din fruntea armatei în acest moment, văzând încăpățânarea



Rușilor, dar pentru ca nu cum-va să se spună la urmă, că Românii n'au avut curajul să se arunce în luptă, și pentru alte considerațiuni de aceeași valoare, — domnul nostru — primi cu o condiție și anume: nici o luptă nu trebuia începută fără o pregătire mai d'inainte. Cererile Domnului fiind primite, atacul trebuia să 'nceapă.

## VI. Intăririle Turcilor la Plevna.

De la ultima înfrângere a Rușilor și până la 25 August, Osman-Pașa muncea fără preget la întărirea din-ce-în-ce mai mult a cetății. Jurul Plevnei erà din toate părțile înconjurat de șanțuri și redute, cari formau un cerc, pornind din nordul cetății, trecând apoi prin satele Opanez, Bucova, Grivița, lăsându-se apoi la Radișova, în sudul Plevnei. Iar de aci, o altă linie de întăriri prin satele Krișin și Olceagaș închidea cercul din jurul cetății până la Opanez, pe malul drept al râului Vid. Intre aceste întărituri teribile, Plevna, având

și o poziție strategică-naturală, avea să dea încă mult de lucru armatelor creștine. Șanțurile toate erau bine umplute cu infanterie și artilerie.

Nordul Plevnei era brăzdat de două linii de coame și dealuri, cu povârnișuri rezezi. Una din aceste linii era cam la Nord-vest, numită de Turci Bucova-Tabia, și pe ea erau așezate centrele de apărare, redutele Opanezului și a Bucovei. Cealaltă mai la nord-est, d'asupra satului Grivița, era numită de Turci Abdul-Kerim-tabia, iar de creștini se numea «Marea redută de la Grivița». Această redută era cea mai importantă pentru Plevna, era cheia de deschidere a mării cetăți turcești. La nordul și în fața acestor linii, știm, că se află armata română.

Pe o altă coamă la răsărit de Plevna se află reduta Radișova, iar pe crestele muntelui Verde la Sud erau redutele de la Krișin. În fața acestor redute se aflau armate ruse puse sub generalul Scobelef.

Aceste mari întăriri turcești erau a-

părate de vr'o 65000 de oameni conduși de harnicul și neobositul general Osman-Pașa, iar materialul lor de război și munițiunile erau în foarte bună stare și în abundență.

## VII. Bombardarea Plevnei.

Trupele aliate, fiind distribuite la locurile hotărîte, printr'un ordin de zi al comandantului armatelor de Vest și după primirea ordinelor necesare, începură bombardarea. La 6 ore dimineața în ziua de 25 August semnul atacului se dete de o baterie rusă din sudul Plevnei, de lângă satul Radișova. După aceasta 168 de tunuri ruse și române încep tragerea asupra întăririlor cetăței.

Artileria noastră se așezase în fața redutei Grivița: o baterie eră așezată pe șoseaua Bulgăreni-Plevna, d'asupra satului Grivița și eră comandată de maiorul Crătunescu, iar alta eră pusă pe niște dealuri acoperite de vii, d'asupra satului Grivița și eră condusă de maiorul Vartiade. Artileria rusă eră așe-

zată în partea de răsărit și de miază-zi, iar peste cât va timp și partea apusană a Plevnei fu înconjurată de tunarii Rușilor.

Indată ce artileria aliată și descărcă tunurile, Turcii răspundesu cu aceeași măsură. După amiazi sosi pe câmpul de luptă și Impăratul Rusiei cu Marele Duce și se așază la o oare-care distanță, pe un plătou, pentru a observă mersul atacului.

În tot timpul atacului, soldații români deși stau deschiși, pe câmp liber, expuși focurilor turcești, erau totuși veseli și bucuroși. Bateriile noastre erau mult mai înaintate în spre cetate de cât ale Rușilor. Ofițerii noștri căutau să se întrecă unii pe alții în îndeplinirea rolului lor. Această ținută demnă atrăgea simpatia tuturor.

A doua zi la 6 dimineață cele 2 corpuri rusești și divizia 4-a română încep focurile. Artileria română se întări a doua zi, căci, după ordinul Domnitorului, divizia 3-a lăsă satul Kalișovaț și și stabili bateriile de artilerie la Bu-

cova, pentru a participa la bombardare. Acest al doilea atac din partea aliaților fu și mai înverșunat. Din toate părțile nu auzai de cât bubuitul tunurilor, iar fumul produs din căderea bombelor inamice întunecă văzduhul. De mult nuse mai văzuse un asemenea atac. În acelaș timp infanteria noastră dădea primul asalt piept la piept cu soldații turci, pentru a goni pe aceștia dintr'un redan, în apropiere de bateriile artileriei române. Pedestrașii turci din acest redan, fiind la distanță de 900 metri de bateriile române, puteau produce mari pierderi pentru noi. De aceea după ordinul Domnitorului nostru inimosul comandant al regimnetului 13 de dorobanți, punându-se în fruntea soldaților, atacă acest redan și-l ia cu asalt, sprijinit fiind și de focurile artileriei. Soldații noștri în această luptă arătară multă vitejie și dădeau semne că'n inima lor ardea focul sfânt al datoriei către patrie. După ce acest redan fu cucerit, două din bateriile noastre

se întăresc în el și contribuie apoi la bombardare.

În acelaș timp, după ordinul Comandantului trupelor de Vest, regimentul 5 artilerie al detașamentului generalului Imertinski, care operă în stânga, respinge pe Turci după creasta din fața satului Brestoveț. În această luptă Rușii au avut pierderi mari, aproape de 900 oameni.

Deși atâtea focuri ale tunurilor noastre găuriau și stricau, totuși dimineța toate redutele se aflau în bună stare. Soldații turci munceau toată noaptea, expuși la focurile artileriei noastre, care și noaptea din când în când, — munceau, zic — și dregeau toate stricăciunile, ce le făceau bombele inamice.

A treia zi, la aceeaș oră dimineța lupta artileriei începe cu mai mare furie ca'n zilele precedente. Biruința eră de partea aliaților.

Mare eră bucuria în inimile soldaților ruși despre isbânzile Românilor. Împăratul însuși lăudă pe toate căile armata noastră, de aceia chiar pe câmpul

luptei împărți 50 de cruci a Sfântului Gheorghe, o decorație rusească. De asemenea și Domnitorul nostru lăudă pe câmpul de luptă toți soldații și ofițerii, care se distinseseră în luptă iar pe colonelul Voinescu, care condusesese lucrările așa de bine la luarea redanului, îl decoră în fața trupei cu «Steaua României». De asemenea și pe mai mulți alți ofițeri și ostași; iar în urmă, în mijlocul uralelor oștenilor, Domnul nostru decoră cu marea cruce a «Stelei României» drapelul regimentului 13 de dorobanți spre mărturie și pildă neuitată a vitejiei acestui corp. Entuziasmul eră de nedescris în rândurile soldaților, strigăte de bucurie eșeau din piepturile lor. Domnul nostru se duse apoi și vizită pe soldații răniți, mângâindu-i prin cuvinte înălțătoare.

(Urmarea în volumul III No. 22)

